

EASR: „Maďarský guláš“, dobré víno a nešťastné pagáče

18.–22. september 2011, Budapešť, Maďarsko

Jakub Cigán, FF MU, Ústav religionistiky

Koncom septembra prebehla v Budapešti už 10. medzinárodná konferencia Európskej asociácie pre štúdium náboženstva (EASR – European Association for the Study of Religion), ktorú tentoraz hostovala Maďarská asociácia pre akademické štúdium náboženstva. Miestom konferencie bola novogotická budova Maďarskej kultúrnej nadácie (Magyar kultúra alapítvány) zo začiatku 20. storočia nachádzajúca sa na budínskej strane Dunaja neďaleko chrámu Kráľa Mateja a Rybárskej bašty s výhľadom na peštiansku stranu. Pre niektorých účastníkov konferencie to neznamovalo len 5 dní medzi krásnymi historickými kulisami, ale i každodenné prekonanie približne stovky strmých schodov na Hradný vrch. Tematicky („New movements in religion“) bola konferencia zameraná na nové trendy a prístupy v religionistike, nové náboženské fenomény, ako i na náboženské oživenie a zmenu, budúcnosť náboženstva všeobecne a v súvislosti s procesmi sekularizácie a globalizácie.

Vďaka tomuto širokému tematickému rozsahu sa mohol zapojiť temer každý, kto sa akademicky venuje problematike náboženstva. Zároveň sa mohol stretnúť nielen na odbornej úrovni s ostatnými kolegami, poprípade nadviazať nové kontakty, ale i na ľudskej so známymi a priateľmi zo zahraničia. V tomto ohľade konferencia svoj účel splnila výborne. Na konferencii nechýbali popredné kapacity súčasnej religionistiky ako i jej „klasici“ ako Peter Antes, Eileen Barker, Veikko Anttonen, James L. Cox, Armin W. Geertz, Kocku von Stuckrad, Tim Jensen, Donald Wiebe či nám dobre známy Luther H. Martin a iní. Z brnenského Ústavu religionistiky sa jej aktívne zúčastnili temer všetci jej členovia s vlastnými panelmi, viacero doktorských a jedna magisterská študentka.

Konferenciu, okrem úvodných slov zo strany čelných predstaviteľov Maďarskej akadémie vied a Maďarskej asociácie pre akademické štúdium náboženstva, otvorila rozpačito pôsobiaca plenárna prednáška Balázsa Mezeia z Katolíckej univerzity Petra Pázmányho s názvom *Brains, mems, and possible worlds: new perspectives in the study of religion*. Autor v nej zdôrazňoval nutnosť zapojenia poznatkov teórie relativity a fyziky elementárnych častíc do skúmania náboženstiev, no bohužiaľ nepomenoval dôvody ani spôsob, ako by sa toto zapojenie malo diať a čo prínosného ponúka. Rovnako problematcky pôsobil i ďalší plenárny príspevok Josefa Seiferta z Medzinárodnej akadémie filozofie (IAP – International Academy of Philosophy) v Lichtenštajnsku s názvom *Transcendent holiness as divine perfection: its central importance for all theist religions and the role of its philosophical understanding for interreligious dialogue*. Z nej v podstate vyplynulo, že religionistika bola doposiaľ málo fenomenologická. Ďalšie plenárne prednášky sa niesli v duchu sociológie náboženstva, problematiky sekularizácie a spirituality (Kocku von Stuckrad) či

tradičnej prezentácie kognitívnej religionistiky a pracoviska v dánskom Aarhus s heslom „love and embrace each other“ (Armin W. Geertz). Ostatné konferenčné dni boli doslova nabité rôznorodými prednáškami čo do zamerania i kvality. Jednotlivé panely sa venovali napríklad starovekým náboženstvám a tzv. archeokozmológii, hudbe a náboženstvu, podobe a možnostiam výuky náboženskej problematiky na európskych školách, fenoménu nových náboženských hnutí a spirituality, metódam v religionistike, sekulárnym a post-sekulárnym trendom vo vývoji náboženstva, ale i problematikej téme náboženstva a mentálneho zdravia. V jednotlivých prednáškach tak bolo možné naraziť na výskum tradičných náboženských skupín a smerov či etablovanejších nových náboženských hnutí až po netradičnejšie podoby religiozity zahrnujúce napríklad „kult“ Star Wars, čo so sebou prinieslo zaujímavé oživenie debát ohľadne možností definícií a typológií náboženstva. Na druhej strane však usporiadanie prednášok do jednotlivých panelov a blokov bolo často mäťúce a prezrádzalo istú bezradnosť organizátorov usporiadať obrovské množstvo rôznorodých príspevkov do zmysluplných a kompaktných celkov. Neoddeliteľnou súčasťou bola i prezentácia stávajúcej publikačnej činnosti a plánov na nadchádzajúci rok významných vydavateľstiev na poli religionistiky či sociálnych a humanitných vied všeobecne ako Oxford University Press, Brill Academic Publishers, Equinox, Routledge alebo Continuum.

Aby však človek netrpel odborným „religionistickým obžerstvom“, ponúkala Budapešť viacero možností relaxu a výletov. Atraktívnu možnosť predstavovala ochutnávka maďarských vín a pikantných gastronomických špecialít, ako i výlety do historického centra, Sečénioho kúpeľov či na rímske Aquincum.

K zásadným nedostatkom tohtoročnej konferencie patrila hlavne organizácia. Ťažko pritom povedať, či problémom bola slabá či naopak prisilná organizovanosť. Jedným z príkladov slabej organizácie bola registrácia. Potvrdenie o zaplatení registračného poplatku dostali účastníci len na vyžiadanie. Museli však počkať na jeho zadanie a vytlačenie, čo mnohí vzhľadom na technické možnosti jednej tlačiarne a časový „pres“ oželeli. Zarážajúce však je, že celková neprehľadnosť procesu registrácie zo strany organizátora nepochopiteľne vyústila do zbytočného a nešťastného obviňovania niektorých účastníkov z nezaplatenia. Naopak zbytočne prisilná organizovanosť sa prejavila v pohostení účastníkov konferencie hneď v deň zahájenia. Vyčerpaní účastníci, ktorí sa tešili na večernú recepciu a rozhovor s kolegami nad maďarskými špecialitami a vínom museli počkať až na koniec kultúrneho programu po úvodných prednáškach, ktorý bol dobrovoľný len naoko. Pri snahe pohostiť sa boli účastníci najskôr jemne požiadaní, aby počkali na koniec kultúrnej vložky, prípadne, aby vrátili jedlo či pitie, ktoré už vzali do ruky, späť na svoje miesto. Nehovoriac o požiadavke nahlásiť organizátorom počet zjedených pagáčov.

Celkovo 10. medzinárodná konferencia Európskej asociácie pre štúdium náboženstva pod taktovkou Maďarskej asociácie pre akademické štúdium náboženstva vyznela značne rozpačito. Odhliadnuc od organizačných nedostatkov, na jednej strane spojila množstvo odborníkov z rôznych oblastí venujúcich sa náboženstvu a ukázala značnú heterogenitu možností štúdia náboženstva. Na druhej strane však zložením prispievateľom a obsahom niektorých príspevkov istým spôsobom legitimizovala prekonané otázky vzťahu teológie a religionistiky a jej úlohy v medzináboženskom dialógu. Každá konferencia Európskej asociácie

pre štúdium náboženstva je tak do značnej miery odlišná a celkové jej vyznenie závisí na charaktere, prístupoch a témach vlastných hostujúcemu pracovisku. A tak sa môžeme snáď už teraz tešiť na budúcoročnú konferenciu, ktorá sa bude konať v Štockholme a organizovať ju bude Švédska asociácia pre komparatívny výskum náboženstva (The Swedish Association for Research in Comparative Religion). Tematicky bude, aktuálne pre rok 2012, apokalypticky zameraná na „Konce a začiatky“.